

EEN TOEKOMST VOOR KUNSTMEST?

Een vijftiental leden van de Belgische Vereniging van Landbouwjournalisten (BVLJ-ABJA) maakte eind november kennis met Belfertil, de belangenorganisatie van meststoffenproducenten. Knelpunten, kansen en toekomst van de sector werden grondig belicht. – *Patrick Dieleman*

Woordvoerders waren voorzitter Jean-Paul Beens en secretaris Peter Jaeken van Belfertil. Jean-Paul Beens is hoofd van de afdeling publieke en industriële relaties van het Noorse Yara, dat net over de grens in het Zeeuws-Vlaamse Sluiskil onder meer meststoffen produceert. Met een video stelde hij de werking van Fertilizers Europe, de Europese belangenvereniging van meststofproducenten, voor. De belangrijkste boodschappen zijn volgens Beens dat de sector een belangrijke bijdrage levert aan het voeden van 50% van de wereldbevolking. "Toen ik deze video voor het eerst zag, was voor mij de meest frappante boodschap dat de landbouwsector de komende 50 jaar evenveel moet produceren als de voorbije 10.000 jaar. Dat is een uitdaging waarvoor ik me wil inzetten, maar tegelijk boezemt die me een zekere angst in: hoe gaan we dat oplossen? Dit moet bovendien gebeuren met respect voor duurzaamheid."

Meststoffen efficiënt benutten

In zijn analyse stelt Beens vast dat er wereldwijd nog een bijzonder groot poten-

tieel is om vooruitgang te boeken in de efficiëntie waarmee kunstmeststoffen benut worden (*nutriënt use efficiency of NUE*). Zelfs in Europa is er nog groeipotentieel. "Daar schommelt de NUE rond 65 tot 70%. Er zijn mogelijkheden om dat te verhogen tot 80% en iets hoger. De mogelijkheid bestaat om dat te realiseren op dezelfde oppervlakte als nu voor landbouw benut wordt in de wereld.

.....
**Europese meststoffen-
producenten garanderen de
beschikbaarheid tegen zo laag
mogelijke transportkosten.**
.....

Wereldwijd wordt er nu gemiddeld 67 kg stikstofmeststof/ha toegepast. Figuur 1 (p. 38) toont zowel het gemiddeld stikstofverbruik in elk werelddeel als de gemiddelde opbrengst aan tarwe per ha. In Europa en Noord-Amerika wordt een

hoge opbrengst bereikt met een redelijke hoeveelheid meststoffen. In Azië, vooral in China, scoort men relatief lage opbrengsten ondanks hoge nutriëntengiften. "In werelddelen die wat achterblijven is dit onder meer het gevolg van een minder geschikt klimaat, maar vooral aan het gebrek aan infrastructuur, agronomische kennis en een wettelijk kader. We zien dat in India, Afrika en Oceanië nog een heel groot potentieel aanwezig is. Een oogst van 4 ton/ha moet er haalbaar zijn met een gemiddelde stikstofgift van 67 kg/ha. Dit is 30% van wat momenteel geproduceerd wordt in de wereld. Volgens de FAO is dit de helft van wat nodig is om een voedselbalans te bereiken voor 9 miljard mensen."

Reserves

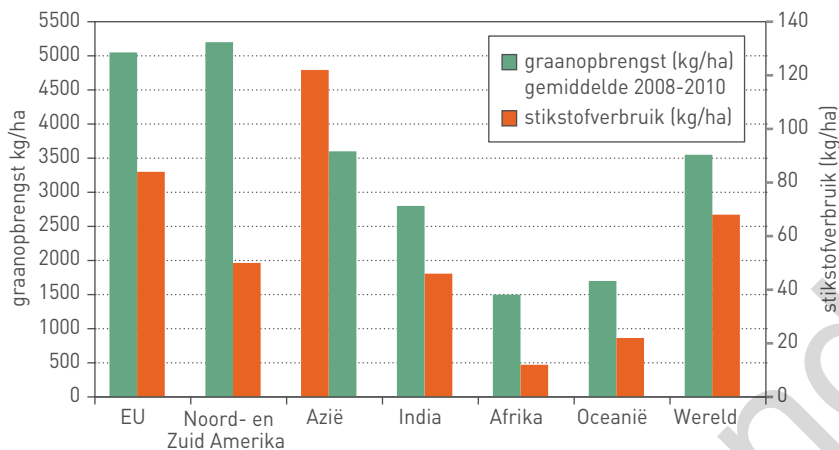
Minerale meststoffen maken essentieel deel uit van deze vooruitgang. Maar zijn er voldoende minerale reserves aanwezig? Een rapport van het United Nations Environment Programme (UNEP) stelt op basis van het huidige verbruik dat er voor kali met de huidige reserves nog 257 jaar

kan worden gewerkt. Met de huidige fosfaatvoorraad kunnen we de komende 372 jaar vooruit. Die periodes bieden tijd, maar ze zijn wel eindig. Voor de reserves die nog niet economisch ontginbaar zijn, zal men technologie moeten ontwikkelen om die economisch te kunnen ontginnen. Neemt men die reserves in rekening, dan is er genoeg kali voor de komende 7000 jaar en voldoende fosfaat voor de komende 1500 jaar. Er is zeker voldoende stikstof, want 78% van de atmosfeer bestaat eruit. Als men 1% van de atmosferische stikstof zou omzetten, dan hebben we genoeg reserves voor de komende 800.000 jaar.

Beens besloot dat die situatie ons wat tijd geeft. "We concluderen dat niet de hoeveelheid een acuut probleem is, maar wel de geografische distributie (transport en prijsbeleid) en ook de kwaliteit. Nu worden de gemakkelijkst te winnen minerale reserves voor fosfaten ontginnen, vooral in bovengrondse mijnontginning. Er moeten ook wat problemen opgelost worden om de meststoffen ter plaatse te krijgen." Beens wees er ook op dat de reserves in handen zijn van een beperkt aantal staten. Meer dan 85% van de wereldproductie van fosfaat komt uit Marokko, Rusland, Jordanië en de Verenigde Staten. Bij kali komt meer dan twee derde van de productie uit Canada, Rusland of Wit-Rusland. Om stikstof uit lucht te winnen is aardgas nodig. De productie daarvan is zeer sterk geconcentreerd in het Midden-Oosten, Rusland en Noord-Afrika. "In Europa zijn we zeer sterk afhankelijk van Russisch gas. Dat is een gevoelig gegeven. Afhankelijk van de gasprijs bepaalt die 60 tot 80% van de kostprijs van ammoniak. Rusland baat zijn gasreserves soms erg politiek uit en ze doen aan *dual pricing*. De Russische meststofproducenten moeten voor hun gas bijvoorbeeld maar een vijfde betalen van de Europese prijs."

Duurzaam

Ook de verschillen in milieuwetgeving hebben een sterke invloed op de mogelijkheden om stikstofmeststoffen te produceren, denk bijvoorbeeld aan schaalgas. Wegens de grote bevolkingsdichtheid vindt de meststoffensector dat er een goede milieuwetgeving nodig is. "Voor onze industrie is niet zozeer het absolute prijsniveau belangrijk, maar wel het verschil met onze directe concurrenten dichtbij. We ondersteunen en ambiëren de Europese wetgeving, maar moeten tegelijk de verschillen met naburige concurrenten in het oog houden. Onze industrie wil een goede buur blijven. Ik denk dat de

Figuur 1 Gemiddeld stikstofverbruik en gemiddelde graanopbrengst per ha in een aantal werelddelen - Bron: FAO

Secretaris Peter Jaeken (links) en voorzitter Jean-Paul Beens van Belfertil maakten duidelijk dat de Belgische producenten ook om milieuredenen efficiënter werkende meststoffen ontwikkelen.

Belgische landbouw het meest gebaat is met een professionele meststoffenindustrie in Europa. Die garandeert de tijdige beschikbaarheid van de nutriënten die de landbouw nodig heeft tegen de laagste transportkosten, en dit zowel economisch als wat de milieubelastende effecten betreft."

Uitdagingen voor Belgische meststoffenproducenten

Peter Jaeken, secretaris van Belfertil, schetste een beeld van de Belgische meststoffensector. In de EU is het verbruik van N-, P- en K-meststoffen sinds het einde van de jaren 80 sterk afgenomen. Voor stikstofmeststof zit dit op het niveau van 1970, voor fosfor- en kalimestoffen zelfs op dat van vlak na de Tweede Wereldoorlog. De Belgische sector heeft een productiecapaciteit van 4,5 miljoen ton per jaar en is sterk exportgericht. De handelsbalans voor meststoffen vertoont gemiddeld een overschot van een 0,5 miljard euro. Uitdagingen zijn de concurren-

tie op wereldvlak, het klimaatdebat, het GLB en de milieuwetgeving. Opvallend is dat in Vlaanderen slechts 30% van de stikstof en 7% van het fosfaat afkomstig is van minerale meststoffen, terwijl dit in Wallonië respectievelijk 51 en 31% is. Uiteraard speelt daarin de spreiding van de veehouderij en de mestwetgeving. Jaeken stelde ook het DAN-programma voor. DAN staat voor *Direct Available Nitrogen* of meteen beschikbare stikstof. Het programma zoekt naar de minerale stikstofmeststoffen die in de Europese landbouwkundige omstandigheden zo efficiënt mogelijk werken. Ook rijenbemesting en precisielandbouw spelen daarin een rol. De campagne legt ook uit aan het grote publiek waarom en hoe landbouwers met de hulp van snel opneembare stikstof zorgen dat er voldoende voedsel beschikbaar blijft. ■